

Ornamo-palkinto

Muotobetonin kehittäjä

Renata Jakowleffille

Sirkka Saarinen, toimittaja

Lasitaiteilija ja Muotobetoni-innovaation kehittänyt Renata Jakowleff sain Vuoden 2018 Ornamo-palkinnon. Voittajan valitsijan, toimittaja Sami Sykön mielestä Suomessa tarvitaan Jakowleffin kaltaisia oivaltajia, jotka pystyvät uudistamaan perinteisiä teollisuudenaloja.

Renata Jakowleff (s. 1974) on unkarilaissyntyinen, Suomessa työskentelevä taiteilija, jonka uraa leimaa pitkäjänteinen ja kokeellinen työ lasin ja viime vuosina myös betonin parissa.

Ennakkoluulottoman taiteilijan työskentely betonin parissa on synnyttänyt Muotobetoni-menetelmän, jolla arkiseen betoniin saadaan tehtyä kolmiulotteisia, koristeellisiakin pintoja. Esimakua uudesta tekniikasta voi saada Jyväskylän Kangas-asuinalueella. Siellä on Jakowleffin Muotobetoni-menetelmällä kuvioitu tukimuuri.

Hän itse kuvaa uuden asian opettelun olleen kuin looginen jatkumo lasitaiteelleen, sillä lasin tapaan betoni on plastista nestemäistä materiaalia, jota voi liikuttaa.

Intohimo materiaaliin yhdistää taiteilijaa ja betonialaa

Muotobetoni-innovaation juuret ovat taiteilijan oivalluksessa Ornamon ja Rudus Oy:n järjestämässä Betoniseminaarissa vuonna 2015. Hän innostui betonin mahdollisuuksista ja ryhtyi kehittämään betoniin uudenlaista visuaalista kieltä yhteistyössä kahden betonialan yrityksen, Parma Oy:n ja Betoniviidakon kanssa.

Muotobetoni mahdollistaa betonisten rakenteiden kolmiulotteisen kuvioinnin ja pientekstuuri-teen erilaisissa mittakaavoissa. Menetelmä pohjautuu materiaalin käyttäytymiseen betonivalun aikana ennen massan kovettumista. Kustannuksia säästävä ratkaisu mahdollistaa yksilöllisten pintojen tekemisen myös sarjatuotannossa.

1 Renata Jakowleff

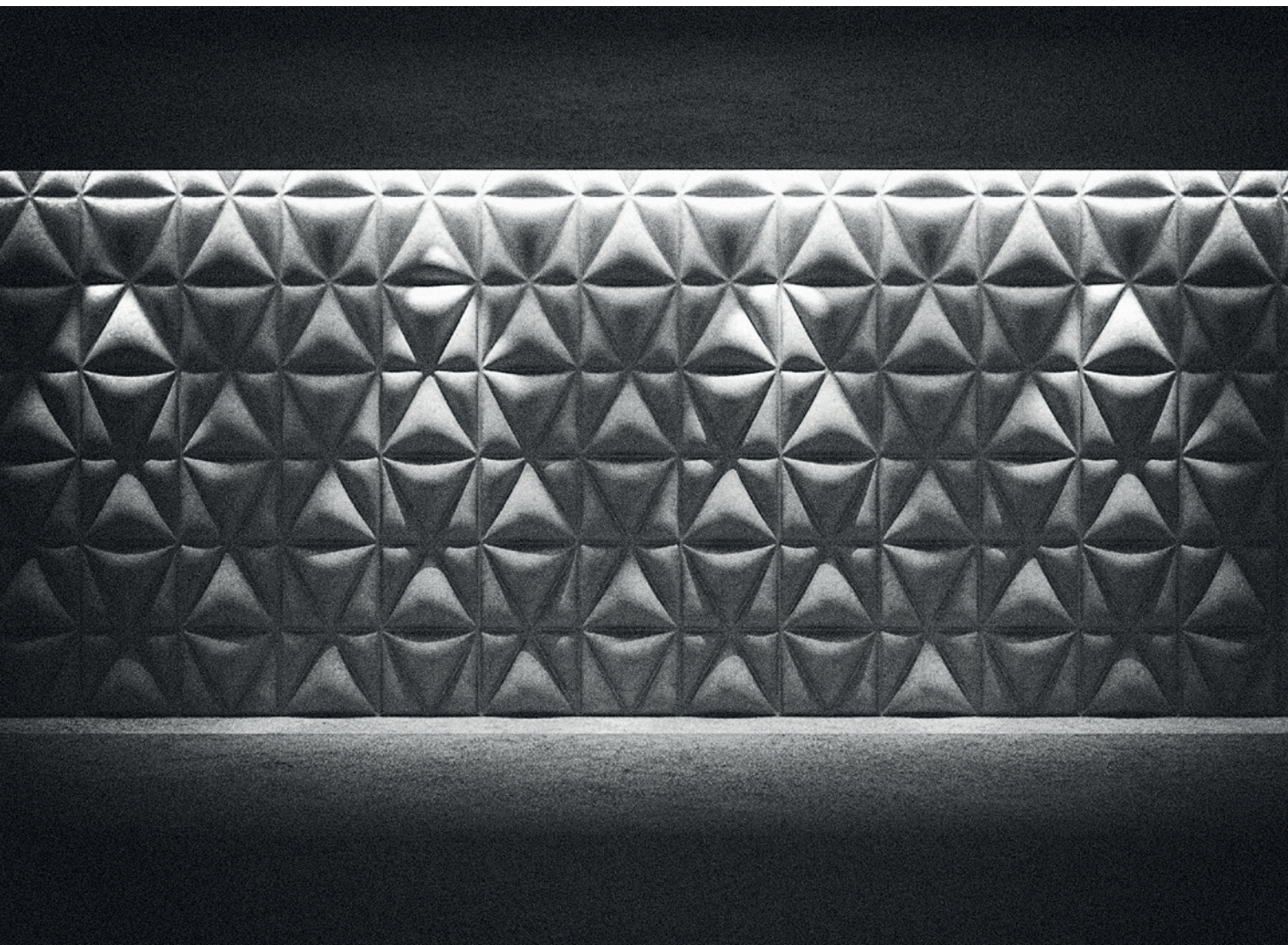
2 Muotobetoni mahdollistaa betonisten rakenteiden kolmiulotteisen kuvioinnin ja pientekstuuri-teen erilaisissa mittakaavoissa.

"Koen itse, että taiteilijat ovat yhteiskunnassa monella tapaa ulkopuolisia. Tästä syntyvä, ja taiteelle lähtökohtaisesti taattava vapaus ja intressittömyys on hedelmällinen maaperä kokonaan uudennlaiselle ajattelutavalle."

Renata Jakowleff

Artikkelin valokuvat: Renata Jakowleff ja Christian Jakowleff

3

Muottipintana kangas

Jakowleffin oivallus oli hyödyntää menetelmässä kangasta yhtenä muottipintana.

"Muotobetoni pohjautuu tekniikkaan, jonka keksin lasin parissa. Idea ei ollut siirrettävissä sellaisenaan. Tarvittiin jokin väline imitoimaan lasin pintajännitystä. Kangas ratkaisi monia muita ongelmia ja mahdollisti koko teksturoinnin betonin pintaan", hän kertoo.

Hän sanoo jaetun intohimon materiaaliin antaneen erinomaisen pohjan yhteistyölle betonialan kanssa.

"Omia vahvuuksiani suhteessa teollisuuteen ovat tietynlainen hulluus ja toisaalta tinkimättömyys. Olen ollut todella positiivisesti yllättynyt betonialan halusta ja kyvystä ottaa nämä vastaan. Vaikka toimintamme on monella muotoa erilaista, me jaamme intohimon materiaaliin ja siinä piilevään, ehtymättömään potentiaaliin", taiteilija sanoo.

Taiteen vapaus luo uudenlaista ajattelua

Tällä hetkellä taiteilija on kehittämässä ideastaan yritystä, joka suuntaa Muotobetoni-tek-

niikkaa rakennusallalle. Jakowleffin innovaatiolla onkin tiedossa lupaavat markkinat, sillä kestävävyytensä ja edullisuutensa takia betoni on maailman yleisin rakennusmateriaali.

Muotobetoni on keino rakentaa elävämpää ja viihtyisämpää ympäristöä. Tekniikkana muotobetoni mahdollistaa laajoja käyttökohteita: suurien pintojen lisäksi sitä voi hyödyntää huonekaluissa, sisustuksissa, laatoissa ja esineissä.

Muotobetonia tukimuurissa

Jyväskylän Kangas-asuinalueelle on valmistunut muotobetonimenetelmällä kuvioitu tukimuuri. Muotobetonin ensimmäisen kohteen elementit asennettiin syksyllä 2017.

Tukimuuri muodostuu yhdeksästä elementistä, jotka on tehty kolmea muottia vaihdellen. Elementit ovat mustaa väribetonia. Pinnan ilme syntyy muottina käytetystä kolme metriä leveästä sileästä kankaasta. Kokonaisuus, josta muodostuu pinnan kolmiulotteinen reliefimäisyys on noin seitsemän senttiä.

Tukimuurin tumma pinta on kuin verholaskos. Seinän voi nähdä, kun kävellään pihaa

kohti. Toisin kuin lasitaiteessa muotobetonia käytetään suurina pintoina. Silloin vastuukin tuntuu erilaiselta.

"En voi tehdä teosta, johon en ole tyytyväinen. Jos betonista tekee jotain, se seisoo siellä yli sata vuotta. Ja kun näitä elementtejä valmistetaan, siinä ei leikitä hetkeäkään. Volyymit ovat isot ja varman päälle pitää pelata."

"Ensimmäisen aidon mittakaavan kohteen toteuttaminen jännitti etukäteen, mutta lopputulokseen olen tosi tyytyväinen. Tämä pilotti osoittaa, että muotobetonia voidaan käyttää rakentamisessa ja tekniikka toimii. Parman Kangasalan tehtaan innostunut porukka ansaitsee työstä ison kiitoksen", Jakowleff iloitsee.

Seuraavaksi hän aikoo julkaista muotobetonimalliston ja toivookin innovatiivista yhteistyötä arkkitehtien ja rakennuttajien kanssa, jotta muotobetonille löydetään erilaisia käyttökohteita niin rakennus- kuin infrahankkeissa.

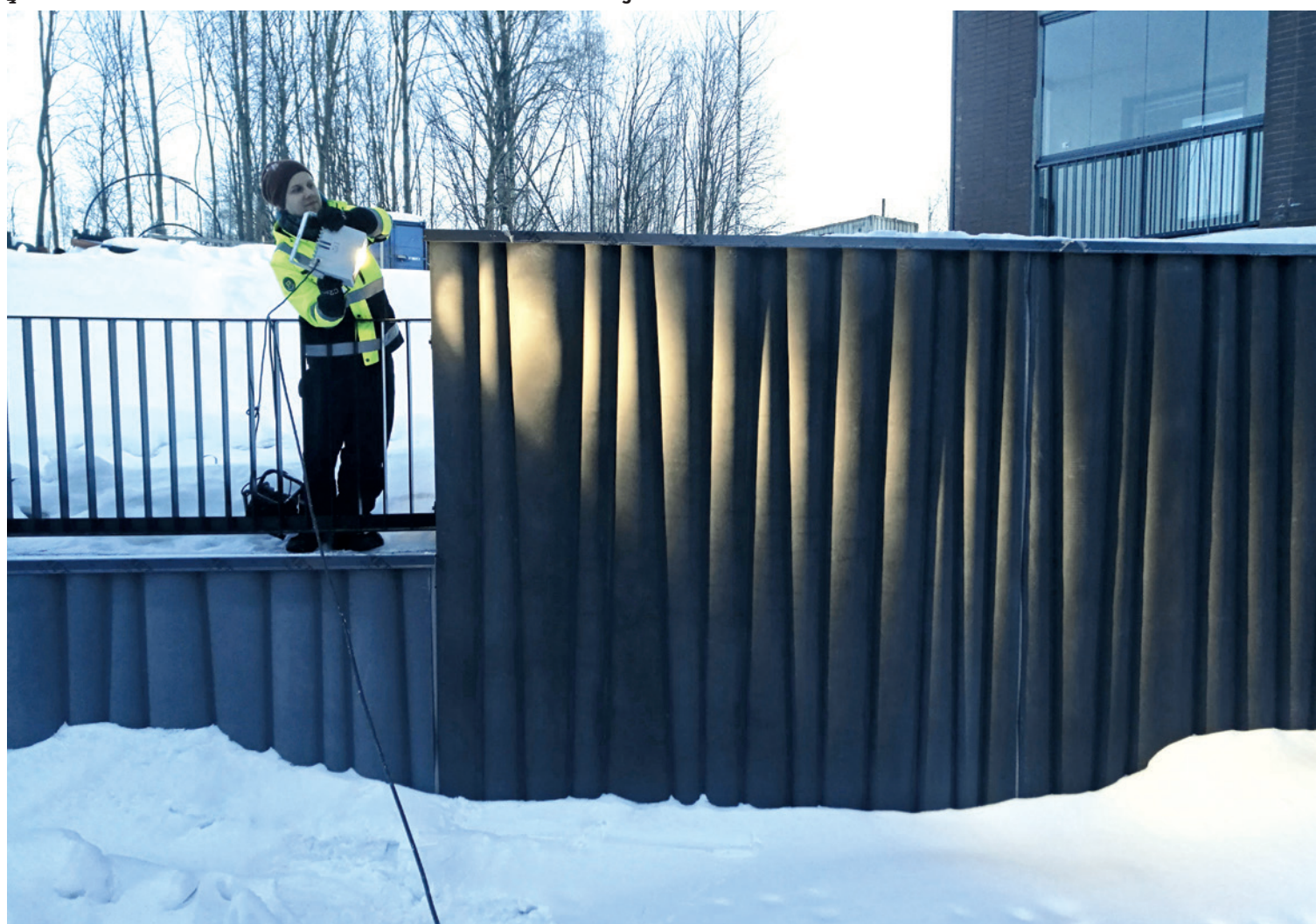
Lisätietoja: Muotobetonista ja Renata Jakowleffista: Betonilehti 1-2017, s. 34-37, www.betoni.com sekä www.muotobetoni.fi

4

5

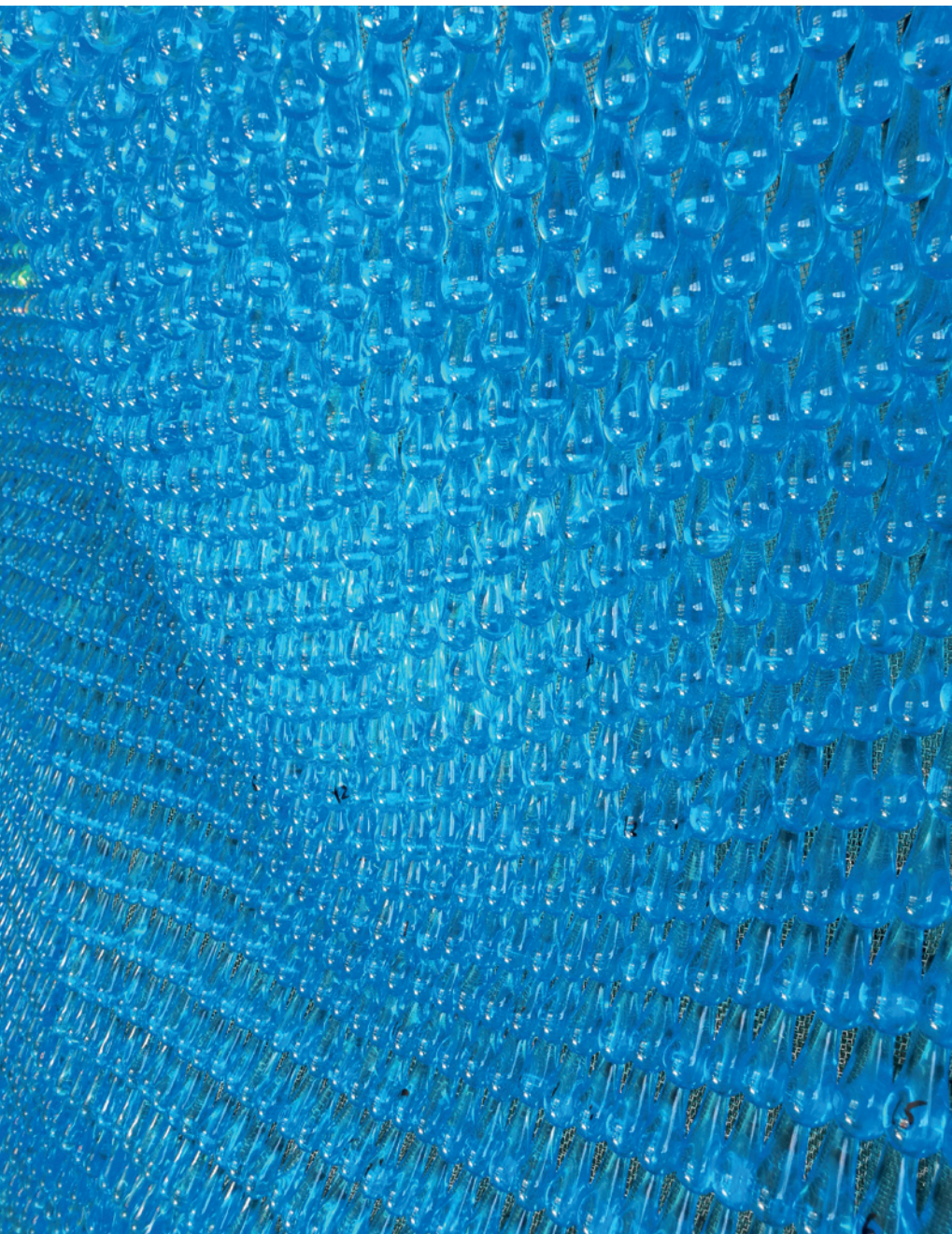
6

3 Muotobetonilla saa moni-ilmeistä betonipintaa. Sitä voi käyttää rakennuksissa, huonekaluissa, sisustuksissa, laatoissa ja esineissä sekä monipuolisesti infra- ja ympäristörakentamisessa.

4 Jyväskylän Kankaan alueelle Kangasalan tehtaalta lähtevä muotobetonitukimuurielementti. Neljän kerrostalon rajaamalla yhteiskäyttöpihalla käytetään muotobetonista tehtyä tukimuuria kolmessa kohdassa ja yhteensä muotobetoniseinää on lähes 50 metriä.

5 Tukimuuri muodostuu yhdeksästä elementistä, jotka on tehty kolmea muottia vaihdellen. Elementit ovat mustaa väribetonia.

6 Tukimuurin valaistus suunnitellaan siten, että pinnan reliefimäisyys tulkee esiin. Yhteistyössä on ollut mukana valaistusinsinööri Mikko Maunula.

7 Renata Jakowleffin teoksessa Blue, joka sijitsee Espoossa Dipolin aulassa, kimaltavat tuhannet siniset lasipisarot.

8 Muotobetoni on keino rakentaa elävämpää ja viihtyisämpää ympäristöä. "Betonialalla on ollut halu olla mukana tässä luovassa ja innovatiivisessa yhteistyössä kehittää uutta" - kertoo Renata Jakowleff.

Aalto-yliopisto / Mikko Raskinen.

Ornamo Award to Muotobetoni inventor

Glass artist and inventor of the Muotobetoni (form concrete) technique Renata Jakowleff has won the year 2018 Ornamo Award.

Renata Jakowleff is an artist of Hungarian origin who now works in Finland. Her career is distinguished by long-standing experimental work with glass, and in recent years, also with concrete.

Her work with concrete created the Muotobetoni technique which makes it possible to produce three-dimensional, even ornamental surfaces on mundane concrete. According to the artist, learning to work with a new material was a logical continuation of glass art, because like glass, concrete is also a plastic, liquid material that can be set in motion.

Jakowleff's innovation was to utilise fabric as one mould lining.

As a technique, Muotobetoni finds uses in a wide range of applications: in addition to large surfaces, it can be utilised in furniture, interior decorating, tiles, and objects.

The technique has already been used in the residential area of Kangas in Jyväskylä. The retaining wall was patterned utilising Jakowleff's Muotobetoni technique. The wall consists of nine elements produced with three alternating moulds. The surface expression of the black dyed concrete elements is created by the three-metre wide smooth fabric used in the mould.

7

Susanna Kekkonen

8